

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 324/2014-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. mája 2014 predbežne prerokoval sťažnosť M. K., vo veci namietaného porušenia čl. 2 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C/197/2004 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. K. o d m i e t a pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. februára 2014 doručená sťažnosť M. K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie *„základného práva sťažovateľky na spravodlivé súdne rozhodnutie a prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 2 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní 12 C/197/2004, prešetrením sťažnosti Okresným súdom Žilina zn. 1SprS/544/2013 a prešetrením vybavenia sťažnosti Krajským súdom Žilina zn. Sp. 11081/13“*.

Z predloženej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je účastníčkou konania vedeného Okresným súdom Žilina (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 12 C/197/2004, a to na strane odporcu, v rámci ktorého sa podľa svojho vyjadrenia domáhala podaním z 10. júna 2013 opravy odôvodnenia uznesenia s poukazom na § 167 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) v spojení s § 165 ods. 1 OSP.

Sťažovateľka uvádza, že okresný súd o jej návrhu nezačal konať, preto ochranu svojich práv uplatnila prostredníctvom sťažnosti na priet'ahy v konaní adresovanej 1. októbra 2013 predsedovi okresného súdu, ktorý je posúdil listom sp. zn. 1 SprS/544/2013 z 5. decembra 2013 ako nedôvodnú. Vybavenie sťažnosti sťažovateľka namietala „Žiadosťou o prešetrovanie správneho vybavenia“ adresovanou Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“), ktorý v liste sp. zn. Spr 11081/13 z 29. januára 2014 oznámil sťažovateľke, že nie je oprávnený sťažnosť v uvedenom smere preskúmať.

Sťažovateľka v sťažnosti argumentuje:

„Sťažnosťou zo dňa 01. októbra 2013 a Žiadosťou o prešetrovanie správneho vybavenia sťažnosti zo dňa 12. decembra 2013 sa domáham toho, aby súd lehoty dodržiaval a jeho procesný postup v konaní bol nielen zákonný, ale aj efektívny a takisto, aby bola dodržaná rovnosť účastníkov konania, kde súd rovnako spravodlivo vyžaduje plnenie povinností a aj sám si plní svoje povinnosti tak, aby ani jeden účastník konania nebol zvýhodnený. Tu poukazujem na skorší postup súdu, kde navrhovateľom toleroval svojvoľné a bezdôvodné predĺženie lehoty na oznámenie mien ich svedkov - ich mená súdu oznámili nie v lehote 5 dní ako bola určená súdom, ale až po niekoľkých mesiacoch napriek tomu, že navrhovatelia súdu nezrejmili toto omeškanie. Na strane druhej, môjmu právnenému zástupcovi udelil peňažnú pokutu za jeho neúčast' na pojednávaní z objektívnych dôvodov, uznesenie o poriadkovej pokute bolo následne zrušené odvolacím súdom ako nedôvodné. Domáham sa aj toho, aby súd dal účastníkovi najavo, že súd koná v súlade s právnou úpravou a teda účastník môže reálne očakávať, že aj samotné rozhodnutie vo veci samej bude reflektovať platnú právnu úpravu a nebude poznačené svojvôľou súdu.

Krajský súd sa postavil vyhýbavo k prieskumu možných prietáhov, vec posúdil tak, že nespadá do jeho právomoci. Pritom sa nedomáham prieskumu merita veci (prieskumu dôvodnosti návrhu na opravu odôvodnenia), ale iba vo veci možných prietáhov. Krajský súd mohol a mal svoj prieskum zamerať na:

- dátum prijatia návrhu na opravu odôvodnenia uznesenia podľa § 165 ods. 1 O.s.p., či sa týmto návrhom okresný súd zaoberal, či návrh vybavil okresný súd v lehote určenej § 165 ods. 2 O.s.p.

Krajský súd tieto skutočnosti mohol vyťažiť nenáročnými úkonmi zo spisu. Po ich posúdení mohol konštatovať, či bol postup súdu v súlade s § 165 ods. 2 O.s.p. a tým by správne vybavil moju Žiadosť o prešetrenie správnosti vybavenia sťažnosti zo dňa 12. decembra 2013.

Pokiaľ krajský súd konštatuje, že nie je oprávnený preskúmať efektívnosť a zákonnosť postupu okresného súdu po prijatí návrhu na opravu odôvodnenia uznesenia, zrejme nesprávne posúdil moju Žiadosť o prešetrenie správností vybavenia sťažnosti. Uvedené konštatovanie by bolo popisné situácii, keby som sa domáhala preskúmania správnosti a dôvodnosti rozhodnutia o návrhu na opravu odôvodnenia. Pritom v mojej Žiadosti o prešetrenie správnosti vybavenia sťažnosti sa domáham prieskumu namietanej nečinnosti - prešetrenia zákonnosti nevybavenia môjho podnetu v lehote určenej priamo procesným predpisom. Pokiaľ by dodržiavanie procesných lehôt nebola správa súdu kompetentná prešetrovať, nebolo by možné sa vôbec domáhať ochrany pri prietáhoch v konaní všeobecne, keďže správa súdu je obmedzená posúdiť základný predpoklad prietáhov - dodržiavanie procesných lehôt.

Navyše, krajský súd ma upozorňuje, že domáhať sa svojich práv na základe mojej Žiadosti o prešetrenie správnosti vybavenia sťažnosti sa môžem výlučne iba cestou riadnych, alebo mimoriadnych opravných prostriedkov a nie v sťažnostnom konaní postupom podľa § 62 a § 67 zák. č. 757/2004 Z.z. Opätovne poukazujem na podstatu mojej sťažnosti a to, že poukazujem na nedodržiavanie lehôt, v ktorých má súd rozhodnúť o návrhu, resp. predložiť spis na rozhodnutie nadriadenému súdu. Nedodržanie lehôt nebude mať vplyv na vecnú správnosť rozhodnutia, čiže poukazovanie na možnosť využitia riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov nemôže byť účinný prostriedok nápravy. Preto považujem záver krajského súdu za nesprávny a nerealizovateľný.

Nedodržiavanie nariadeného procesného postupu a lehôt však spôsobuje nevýhodnejšie postavenie toho účastníka, ktorý podal návrh. Súd mu svojou nečinnosťou odopiera právo konať pred súdom a domáhať sa svojich, hoci aj procesných práv.

Keďže súd nedodržiava lehoty určené procesným predpisom a ktoré boli zapracované do právneho poriadku veľkou novelou Občianskeho súdneho poriadku v roku 2011, ktorou sa malo zefektívniť a zrýchliť konanie a poskytnúť vyšší stupeň ochrany účastníkov, dopúšťa sa neefektívneho postupu v konaní a eskaluje stav právnej neistoty účastníkov konania. Konanie sa komplikuje a z dôvodu uplatňovania procesných nárokov a domáhania sa procesného postupu v súlade sa spis predkladá iným oddeleniam. Domáhanie sa zákonného postupu a využívanie všetkých dostupných prostriedkov nápravy, ktorou je aj sťažnosť na prietahy, nemôže ísť na vrub účastníkovi, ktorý sa domáha dodržiavania a plnenia zákonom uložených povinností.

Krajský súd tým, že sa odmietol zaoberať možnými prietahmi a absentuje prieskum dodržiavania procesných lehôt spôsobil, že:

- nezabezpečil riadnu ochranu pred prietahmi v konaní,
- vytvoril precedens, kde nadriadená správa súdu nie je oprávnená podrobiť prieskumu dodržiavanie procesných lehôt určených procesným predpisom, ak nebude podriadený súd konať o návrhu hoci aj niekoľko rokov, účastník nemá prostriedok účinnej a rýchlej nápravy.

Môže sa zdať, že nedodržiavanie procesných lehôt nie je porušením práv takej intenzity, aby sa s touto vecou zaoberal priamo Ústavný súd. Tu však poukazujem na širšie aspekty tejto veci. Pokiaľ súd už viac krát porušil rovnosť účastníkov, vzťah medzi odporkyňou a vo veci konajúcim sudcom sa vyostrel preto, že odporkyňa poukazuje na prietahy v konaní, pričom konajúci sudca prietahy nevidí a nevybavenie veci v zákonnej lehote hodnotí ako správny postup, a pritom správa okresného súdu nevybavenie veci v lehote odobrila a správa krajského súdu po oboznámení sa s obsiahlou argumentáciou sa odmietne zaoberať sťažnosťou, účastník sa dostal do pozície, kde dôvera v spravodlivé a najmä zákonné rozhodnutie je takmer nulová. Pokiaľ sa účastník nemá ako domôcť spravodlivosti už počas samotného konania, nie je možné očakávať ani spravodlivé rozhodnutie.

Nie je vylúčené, že ak sa nezabráni porušovaniu zákona zo strany súdu teraz, bude intenzita porušovania narastať. Rozhodnutie Ústavného súdu bude zároveň plniť preventívnu funkciu.

Okresný súd Žilina návrh na opravu odôvodnenia uznesenia nevybavil nielen v zákonom stanovenej lehote, ale nariadil ďalšie pojednávanie na október. Medzi podaním návrhu a vytýčeným pojednávaním ubehli 4 mesiace, počas ktorých súd nevykonal žiaden úkon. Za tento časový úsek mohlo byť o mojom návrhu právoplatne rozhodnuté aj odvolacím súdom (30 dňová zákonná lehota na konanie pred prvostupňovým súdom, následne okresný súd má predložiť spis odvolaciemu súdu, ktorý o tom rozhodne v lehote 60 dní, 30 dňová lehota plynie od okamihu doručenia návrhu súdu - § 58a O.s.p.).

Jednoznačne tak možno konštatovať, že okresný súd nekonal sústredene, účelne a nevyužil všetky prostriedky a čas ktorý mal k dispozícii tomu, aby o návrhu rozhodol v zákonnej lehote. Krajský súd sťažnosť vybavil s tým, že nie je oprávnený intervencie a prieskumu a má tak podiel viny na tomto stave.“

Sťažovateľka na základe uvedeného v závere sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľky na spravodlivé súdne rozhodnutie a prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 2 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní 12C/197/2004 , prešetrením sťažnosti Okresným súdom Žilina zn. 1SprS/544/2013 a prešetrením vybavenia sťažnosti Krajským súdom Žilina zn. Sp.11 081/13 bolo porušené.

2. Okresnému súdu Žilina prikazuje pod spis. zn. 12C/197/2004 konať bez zbytočných prietáhov.

3. Sťažovateľke súd priznáva náhradu trov právneho zastúpenia, ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet JUDr. Mgr. Štefana Buchu, a to do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy. Návrh musí podpísať navrhovateľ (navrhovatelia) alebo jeho (ich) zástupca.

Podľa § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania sa musí pripojiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom. V splnomocnení sa musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone.

Podľa § 50 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 musí obsahovať označenie základných práv alebo slobôd, ktoré sa podľa tvrdenia sťažovateľa porušili, právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým sa porušili základné práva alebo slobody, a tiež označenie, proti komu sťažnosť smeruje.

Sťažovateľka v sťažnosti prezentuje, že je právne zastúpená advokátom JUDr. Mgr. Štefanom Buchom, a v tejto súvislosti uvádza: „*Vzhľadom na skutočnosť, že môj právny zástupca je toho času dlhší čas práceneschopný, bude doložené plnomocenstvo dodatočne.*“ Napriek uvedenému sťažovateľka aj po uplynutí viac ako dvoch mesiacov od podania sťažnosti označenú zákonnú požiadavku nespĺnila a splnomocnenie na svoje zastupovanie advokátom ústavnému súdu nedoručila.

Absencia plnej moci však v prípade sťažnosti sťažovateľky nie je jediným nedostatkom v zákonom predpísaných náležitostiach.

Tzv. petit sťažnosti sťažovateľky neobsahuje kvalifikovanú špecifikáciu základných práv, ktoré mali byť v jej prípade porušené. Vymedzenie označenej náležitosti je v prípade sťažovateľkou prezentovaného petitu zmätočné, keďže sťažovateľka priradzuje k formulácii porušenia základného práva „*na spravodlivé súdne rozhodnutie a prerokovanie veci v primeranej lehote*“ čl. 2 ods. 2 ústavy, ktorého obsahom zásadne nie sú základné práva a slobody, ale formulácia princípov právneho štátu. Zmätočnosť petitu sa týka aj formulácie odseku 2 článku 46 ústavy, ktorý zakotvuje ochranu práv prostredníctvom správnej žaloby, ktorá však vo vzťahu k obsahu prezentovanej argumentácie sťažovateľky nemá žiadnu príčinnú súvislosť. Platí to aj v prípade formulácie porušenia „*základného práva sťažovateľky na spravodlivé súdne rozhodnutie*“ podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, keďže predmetom námietok sťažovateľky nie je žiadne meritórne rozhodnutie, ale ako sama uvádza, „*namieta nedodržanie lehôt, v ktorej má súd rozhodnúť o návrhu*“.

Ústavný súd zdôrazňuje, že taký rozsah nedostatkov zákonom predpísaných náležitostí, aký vyplýva z podania sťažovateľky, nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Túto úlohu plní práve inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred

ústavným súdom (ktorý sťažovateľka vedome opomenula) a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 409/04).

Ústavný súd z uvedeného dôvodu sťažnosť odmietol už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

Nad rámec ústavný súd poznamenáva, že sa napriek označeným nedostatkom podania sťažovateľky oboznámil s postupom okresného súdu a krajského súdu pri vybavení jej sťažnosti na prietahy v konaní, a je toho názoru, že reálne boli vykonané kroky na naplnenie jej práva na prejednanie veci v primeranej lehote. V rámci konania bol vypočutý znalec pre účely rozhodnutia o výške jeho odmeny, ktorý bol tiež vyzvaný na predloženie relevantných podkladov, kde do úvahy prichádza buď autoremedúra označeného rozhodnutia, alebo predloženie veci odvolaciemu súdu. Ústavný súd je toho názoru, že v oboch prípadoch je vytvorený priestor aj pre prípadnú korekciu potenciálnych nedostatkov odôvodnenia predmetného uznesenia. Uvedená požiadavka je v námietkach sťažovateľky prezentovaná ako ťažisková.

Ústavný súd zároveň poznamenáva, že toto rozhodnutie nebráni sťažovateľke v prípade, že by v ďalšom období okresný súd vo veci sťažovateľky nekonal plynulo a bez zbytočných prietahov, opätovne sa obrátiť na ústavný súd so sťažnosťou, samozrejme, spĺňajúcou náležitosti kvalifikovaného návrhu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. mája 2014